

Sygn.akt III AUa 648/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSA Teresa Suchcicka (spr.)

Sędziowie : SA Dorota Elżbieta Zarzecka

: SA Marek Szymanowski

Protokolant : Edyta Katarzyna Radziwońska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 4 grudnia 2018 r. w B.

sprawy z odwołania B. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o wartość kapitału początkowego

na skutek apelacji wnioskodawcy B. N.

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 20 czerwca 2018 r. sygn. akt III U 790/17

oddala apelację.

SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Teresa Suchcicka SSA Marek Szymanowski

Sygn. akt III AUa 648/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18.07.2017 r. (...) Oddział w P., wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 20.06.2017 r., ponownie ustalił B. N. wartość kapitału początkowego.

W odwołaniu od tej decyzji B. N. wskazał, że decyzja jest nieprawidłowa, nie wyrównano mu też zaległości.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2018 r. Sąd Okręgowy w Ostrołęce zmienił zaskarżoną decyzję i wartość kapitału początkowego B. N. ustalił na kwotę 97.872,61 zł oraz przyjął (...) 67,68% (pkt I), w pozostałym zakresie oddalił odwołanie (pkt II).

Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z 19.06.1997 r. ZUS przyznał B. N. prawo do renty inwalidzkiej. Następnie odwołujący – do dnia 31.12.2004 r. pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Decyzją z dnia 09.12.2016 r. ZUS ustalił B. N. kapitał początkowy na podstawie przepisów ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia

wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęta została przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 01.01.1977 r. do 31.12.1986 r. Ustalony z tego okresu (...) wyniósł 61,56% a podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 751,58 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego przyjęto 22 lata, 4 miesiące i 10 dni okresów składkowych oraz 6 miesięcy i 11 dni okresów nieskładkowych. Obliczona na dzień 01.01.1999 r. wartość kapitału początkowego odwołującego wyniosła 93 351,94 zł. Następnie Sąd ustalił, że decyzją z 12.12.2016 r. ZUS przyznał odwołującemu prawo do emerytury w kwocie zaliczkowej, a decyzją z dnia 30.12.2016 r. ustalił wysokość emerytury, uwzględniając m.in. kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego wynoszącą na dzień 12.12.2016 r. - 321865,52 zł. Wysokość emerytury po przeliczeniu wyniosła 1657,29 zł.

Z dalszych ustaleń Sądu I instancji wynikało, że w dniu 02.02.2017 r. odwołujący złożył w ZUS wniosek o ponowne ustalenie wysokości emerytury przez uwzględnienie w podstawie wymiaru kapitału początkowego zarobków uzyskanych w Zakładzie (...) w C. w latach 1972 i 1973 na podstawie przedłożonej legitymacji ubezpieczeniowej. Decyzją z dnia 27.02.2017 r. ZUS odmówił odwołującemu ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego z uwzględnieniem tych zarobków a decyzją z dnia 27.02.2017 r. odmówił przeliczenia wysokości emerytury ponieważ wartość kapitału początkowego nie uległa zmianie. Od decyzji z dnia 27.02.2017 r., odmawiającej przeliczenia emerytury, B. N. wniósł odwołanie w sprawie IIIU 185/17. Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 20.06.2017 r. sygn. akt III U 185/17 w pkt 1) zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przeliczył wysokość emerytury B. N. począwszy od 01.02.2017 r. poprzez przyjęcie podstawy wymiaru składek: w 1972 r. - 26.208 zł i w 1973 r. - 24.024 zł oraz w pkt 2) stwierdził brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sąd Okręgowy podkreślił, że wykonując powyższy wyrok ZUS zaskarżoną decyzją z dnia 18.07.2017 r. dokonał ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 01.01.1999 r. - przyjmując do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przeciętną podstawę wymiaru składek z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 01.01.1972 r. do 31.12.1981 r., z uwzględnieniem zarobków podanych w wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 20.06.2017 r. Po przeliczeniu wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z w/w lat wzrósł do 61,75%. Podstawa wymiaru kapitału początkowego wzrosła do 753,90 zł, a wysokość kapitału początkowego ustalona na dzień 01.01.1999 r. wzrosła do kwoty 93 431,36 zł. Decyzją z 25.07.2017 r. ZUS przeliczył odwołującemu od 1.02.2017 r. wysokość emerytury. Do obliczenia jej wysokości przyjął: kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynoszącą 22518,79 zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego wynoszącą 322139,34 zł i średnie dalsze trwanie życia wynoszące 207,80 miesięcy. Wyliczona emerytura wyniosła od dnia 01.02.2017 r. kwotę 1658, 61 zł. Należność za okres od 01.02.2017 r. do 31.07.2017 r. w kwocie 7,92 zł wraz ze świadczeniem za miesiąc sierpień 2017 r. została przekazana odwołującemu na rachunek bankowy.

W dalszych ustaleniach Sąd I instancji podniósł, że B. N. w okresie od 18.10.1971 r. do 24.11.1973 r. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładzie (...) w C. na stanowisku elektromontera urządzeń warsztatowych. W okresie od 3.12.1973 r. do 31.12.1973 r. był zatrudniony w pełnym wymiarze w (...) Oddział (...) na stanowisku montera. Od 3.12.1973 r. do 31.12.1973 r. otrzymywał wynagrodzenie liczone wg stawki godzinowej, od 1.01.1974 r. otrzymywał wynagrodzenie prowizyjne. W okresie od 1.01.1974 r. do 30.06.1976 r. był zatrudniony w pełnym wymiarze w (...) w W. W okresie od 1.07.1976 r. do 1.03.1986 r. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Handlu (...) w O. na stanowisku montera. Otrzymywał wynagrodzenie prowizyjne od osiągniętego przerobu, dodatek stażowy liczony w stawce procentowej od płacy zasadniczej, dodatek za czas stracony na dojazd do klienta w wysokości określonej stawki procentowej od uzyskanych wpływów za transport i premię. Kwestia zarobków osiągniętych przez odwołującego była już przedmiotem sporu w przeszłości i była badana w postępowaniach sądowych. W sprawie XIIIU 4533/98 Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 20.09.2000 r., w oparciu o karty wynagrodzeń i opinię biegłego z zakresu księgowości ustalił wysokość podstawy wymiaru składek odwołującego w latach 1980-1985 z okresu zatrudnienia w (...) w O. oraz (...) świadczenia odwołującego. (...) wyniósł: w 1980r. - 92,15%, w 1981r. - 89,23%, w 1982r. - 65,32%, w 1983r. - 54,41%, w 1984r.- 39,31% i w 1985r. - 55,54%. Apelacja B. N. od ww. wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13.06.2002 r. wydanym w sprawie III AUa 1/01.

Sąd Okręgowy zważył, że przedmiotem odwołania była decyzja ZUS z dnia 18.07.2017 r., którą organ rentowy, wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 20.06.2017 r., ponownie ustalił B. N. wartość kapitału początkowego. W odwołaniu od tej decyzji B. N. wskazywał, że decyzja jest nieprawidłowa, gdyż nieprawidłowo przyjmuje wysokość jego wynagrodzenia, nie wyrównano mu też zaległości. Odwołujący wskazywał, że kapitał wyliczono w zbyt niskiej wysokości, nie przyjęto też wszystkich składników wynagrodzenia, które otrzymywał, w szczególności w latach 1974-1986 (oświadczenie na rozprawie z 13.11.2017 r. i z 20.03.2018 r.).

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie było uzasadnione tylko częściowo. Zaskarżona decyzja została wydana w wykonaniu wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 20.06.2017 r. w sprawie IIIU 185/17. Wyrokiem tym Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przeliczył wysokość emerytury B. N. począwszy od 01.02.2017 r. przez przyjęcie podstawy wymiaru składek: w 1972 r. - 26.208 zł i w 1973 r. - 24.024 zł a w pkt 2) stwierdził brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Wobec przyjęcia ww. kwot wynagrodzenia przeliczeniu podlegał również kapitał początkowy. Zdaniem Sądu organ rentowy wykonał ww. wyrok Sądu z dnia 20.06.2017 r., bowiem do ustalenia wartości kapitału początkowego przyjął wskazane przez Sąd wynagrodzenia. Wynika to w sposób oczywisty z akt kapitału początkowego, a w szczególności z „Wykazu wprowadzonych dochodów ubezpieczonego”, gdzie w roku 1972 wskazano sumę 26.208 zł a w roku 1973 r. wskazano sumę 24.024 zł. Ponieważ zaskarżona decyzja ZUS z dnia 18.07.2017 r. dotyczy kapitału początkowego, nie ma podstaw do dokonania wyrównania, jak żądał odwołujący, gdyż kapitał początkowy za każdym razem przelicza się na tę samą datę, tj. 1.01.1999 r. Odwołanie w tym zakresie podlegał więc zdaniem Sądu - oddaleniu.

Sąd Okręgowy przypomniał, że zasadą jest, iż postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, ma charakter odwoławczy i dotyczy weryfikacji i oceny zgodności z prawem decyzji wydanej przez ZUS. W wyroku z dnia 6 września 2000 r. (II UKN 685/99) Sąd Najwyższy uznał, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot żądania jest określony treścią decyzji organu rentowego, od której odwołanie wszczynają postępowanie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. Ponieważ zaskarżona decyzja przeliczała kapitał początkowy, Sąd uznał, że należy zbadać, czy także w pozostałym zakresie kapitał został wyliczony prawidłowo. B. N. zarówno w pismach, jak i na rozprawie w dniu 13.11.2017 r. kwestionował wysokość zarobków przyjętych przez ZUS w latach 1974-1986. Ze świadectw pracy, znajdujących się w aktach ZUS wynika, iż odwołujący w okresie od 1.01.1974 r. do 30.06.1976 r. był zatrudniony w (...) w W. a w okresie od 1.07.1976 r. do 1.03.1986 r. był zatrudniony w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Handlu (...) w O..

Dalej Sąd podkreślił, że w celu ustalenia, czy wysokość kapitału początkowego została przez ZUS wyliczona prawidłowo, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłej z zakresu rachunkowości H. G., celem ustalenia podstawy wymiaru składek odwołującego we wszystkich okresach zatrudnienia oraz wyliczenia (...) i wartości kapitału początkowego. Przy wydawaniu opinii biegła miała uwzględnić wszystkie dokumenty znajdujące się w aktach ZUS i aktach III U 185/17 oraz obowiązujące przepisy dotyczące wynagrodzeń. Biegła wydając opinię uwzględniła całość dokumentacji, znajdującej się w aktach ZUS i aktach sądowych. Zauważyć należy, że skoro Sąd kontroluje konkretną decyzję organu rentowego, musi uwzględniać tylko te dowody, które były przedstawione do dnia wydania zaskarżonej decyzji. Analiza akt ZUS oraz analiza akt sprawy IIIU 185/17 – zdaniem Sądu - wskazuje, że biegła wydając opinię dysponowała świadectwami pracy odwołującego oraz dokumentacją wskazującą wysokość zarobków w postaci zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, kart wynagrodzeń. Za okres, za który nie było dowodów pozwalających na ustalenie wysokości zarobków, biegła przyjmowała wynagrodzenie minimalne, obowiązujące w danym okresie. Taki sposób sporządzenia opinii jest prawidłowy. Wskazać trzeba, że zgodnie z § 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent podstawę wymiaru emerytur i rent ustala się od wynagrodzenia z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy, z uwzględnieniem wypłaconych zamiast tego wynagrodzenia świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Zgodnie z § 4 ust. 1 ww. ustawy do ustalenia podstawy wymiaru dla pracowników uspołecznionych zakładów pracy nie przyjmuje się tych składników wynagrodzenia w gotówce i w naturze z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy, od których nie ma obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, z uwzględnieniem ust. 2-5. Przy ustalaniu, czy istnieje obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od

określonych składników wynagrodzeń, stosuje się przepisy obowiązujące w okresie, z którego wynagrodzenie jest uwzględniane w podstawie wymiaru (§ 4 ust. 2).

Sąd podkreślił, że zgodnie z art. 15 ust. 2a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (stosowanym odpowiednio do kapitału początkowego) jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Biegła sporządziła w sprawie opinię główną oraz opinię uzupełniającą, w której odniosła się do zastrzeżeń odwołującego. Co do zasady i wysokości należy przyjąć za prawidłowe wyliczenia z opinii głównej a w zakresie podstawy wymiaru składek za okres od 3.12.1973 r. do 31.12.1977 r. wyliczenia z opinii uzupełniającej wg wariantu III. W okresie od 6.07.1968 r. do 10.08.1968 r. B. N. był zatrudniony w Zakładach (...) w W.. Za ww. okres odwołujący nie złożył zaświadczenia o wysokości podstawy wymiaru składek. Stosownie do art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, należało więc przyjąć wynagrodzenie w wysokości minimalnego wynagrodzeń. W okresie od 1.10.1968 r. do 7.05.1969 r. odwołujący był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...). Za ww. okres odwołujący nie złożył zaświadczenia o wysokości podstawy wymiaru składek. Stosownie do art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, należało więc przyjąć wynagrodzenie w wysokości minimalnego wynagrodzenia, obowiązującego w tym okresie. Strony nie miały zastrzeżeń do tych wyliczeń. W okresie od 18.10.1971 r. do 24.11.1973 r. odwołujący był zatrudniony w Zakładach (...) w C.. Ponieważ za 1971 r. z tego zakładu nie złożono zaświadczenia o wysokości podstawy wymiaru składek, biegła prawidłowo przyjęła wynagrodzenie minimalne za okres od 18.10.1971 r. do 31.12.1971 r. Za 1972 r. i za okres zatrudnienia w ww. zakładzie w 1973 r. biegła prawidłowo przyjęła podstawę wymiaru składek, wynikającą z wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 20.06.2017r. w sprawie IIIU 185/17. W okresie od 3.12.1973 r. do 31.12.1973 r. B. N. był zatrudniony w (...) Oddział (...). Także za ten okres odwołujący nie przedstawił zaświadczenia o zarobkach. W opinii głównej biegła przyjęła za ten okres wynagrodzenie minimalne. W opinii uzupełniającej dokonała natomiast wyliczeń wynagrodzenia wg stawki godzinowej 9 zł, wynikającej z umowy o pracę. Zdaniem Sądu należy przyjąć wyliczenia z opinii uzupełniającej, bowiem należy przyjąć stawkę wykazaną umową o pracę. Biegła ustaliła też normatywny czas pracy, obowiązujący pracowników w spornym okresie i wyliczyła w ten sposób wynagrodzenie odwołującego. B. N. domagał się przyjęcia również 41% premii, dodatku stażowego i dodatku za czas stracony. Biegła słusznie nie przyjęła tych składników. Podkreślić należy, iż w świetle wyżej przedstawionych przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent, można uwzględnić tylko takie kwoty, co do których wiadomo, iż zostały rzeczywiście wpłacone odwołującemu i znana jest ich wysokość. Biegła słusznie w opinii uzupełniającej wskazała, że z przedstawionych dokumentów nie wynika, aby odwołującemu w okresie od 3.12.1973 r. do 31.12.1973 r. wypłacono premię, dodatek stażowy i dodatek za czas stracony. Prawidłowo przyjęła więc wynagrodzenie ustalone w oparciu o stawkę godzinową i normatywny czas pracy. Nie ma też podstaw by uwzględniać wynagrodzenie z pracą w godzinach nadliczbowych, bowiem nie wiadomo czy odwołujący pracował w godzinach nadliczbowych, kiedy i ile godzin oraz w jakiej wysokości odwołujący ewentualnie otrzymał takie wynagrodzenie. W okresie od 1.01.1974 r. do 30.06.1976 r. B. N. był zatrudniony w (...) w W.. Za ww. okres zatrudnienia nie złożył zaświadczenia o wysokości podstawy wymiaru składek. W opinii głównej biegła przyjęła za ten okres wynagrodzenie minimalne. W opinii uzupełniającej dokonała natomiast wyliczeń, przyjmując wynagrodzenie wg stawki godzinowej 9 zł, wynikającej z umowy o pracę z (...) Oddział (...).

Zdaniem Sądu należy przyjąć wyliczenia z opinii uzupełniającej wg wariantu III. Odwołujący złożył do akt ZUS świadectwo pracy, wystawione w dniu 3.03.1986 r., dotyczące wprawdzie okresu od 1.07.1976 r. do 1.03.1986 r., lecz zawierającego także informację dotyczącą zatrudnienia od 3.12.1973 r. do 31.12.1973 r. i od 1.01.1974 r. do 30.06.1976 r. Wskazano w nim, iż zmiana pracodawcy w 1974 r. była związana z reorganizacją handlu wewnętrznego. Skoro odwołujący do 31.12.1973 r. i od 1.01.1974 r. pracował w jednostce handlu, to można przyjąć, iż jego wynagrodzenie zasadnicze od 1.01.1974 r. nie było niższe niż wynagrodzenie z umowy o pracę obowiązujące do 31.12.1973 r. Biegła ustaliła też normatywny czas pracy, obowiązujący pracowników w spornym okresie od 1.01.1974 r. do 30.06.1976 r. oraz okresy nieobecności spowodowane niezdolnością do pracy, wynikające z legitymacji ubezpieczeniowej i

wyliczyła w ten sposób wynagrodzenie odwołującego (k.88-89a.s.). B. N. domagał się przyjęcia także za ten okres 41% premii, dodatku stażowego i dodatku za czas stracony. Biegła słusznie nie przyjęła tych składników. W świetle wyżej przedstawionych przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent, można uwzględnić tylko takie kwoty, co do których wiadomo, iż zostały rzeczywiście wpłacone odwołującemu i znana jest ich wysokość. Biegła słusznie w opinii uzupełniającej wskazała, że z przedstawionych dokumentów nie wynika, aby odwołującemu w okresie od 3.01.1974 r. do 30.06.1976 r. wypłacono premię, dodatek stażowy i dodatek za czas stracony. Odwołujący swoją tezę o wypłacaniu w latach 1974-1976 premii, dodatku stażowego i dodatku za czas stracony opierał na fakcie otrzymywania tych składników w okresie zatrudnienia w (...) w O. od 1.07.1976 r. do 1.03.1986r. i zatrudnieniu w (...) w wyniku reorganizacji. Nie jest to jednak wystarczające, bowiem biegła słusznie zwróciła uwagę, iż można ustalić, czy i w jakiej kwocie ww. premia i dodatki w latach 1974-1976 rzeczywiście były wypłacone. Biegła w opinii uzupełniającej odniosła się też do zarzutów odwołującego i wskazała, że po raz pierwszy dodatek stażowy został wykazany w karcie wynagrodzeń za 1981 r., a wysokość dodatku stażowego i zasady jego wypłacania były uzależnione od przepisów zakładowych, nie ma również danych o pozostałych dodatkach i premii w latach 1974-1976. W okresie od 1.07.1976 r. do 1.03.1986 r. odwołujący był zatrudniony w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Handlu (...) w O.. W opinii głównej biegła wskazała, że brak jest informacji o wysokości wynagrodzeń za okres od 1.07.1976 r. do 31.12.1977 r. W opinii uzupełniającej biegła dokonała natomiast wyliczeń, przyjmując wynagrodzenie wg stawki godzinowej 9 zł, wynikającej z umowy o pracę z (...) Oddział (...). Zdaniem Sądu należy przyjąć te wyliczenia z opinii uzupełniającej - wg wariantu III z takich samych przyczyn jak wskazano co do okresu od 1.01.1974 r. do 30.06.1976 r. Zdaniem Sądu nie ma podstaw do przyjmowania za okres do 31.12.1977 r. 41% premii, dodatku stażowego i dodatku za czas stracony. Odpowiednio należy tu przyjąć przedstawione powyżej rozważania w tej kwestii, a dotyczące okresu do 30.06.1976 r. Skoro brak jest dokumentów wskazujących, aby odwołującemu w okresie od 1.07.1976 r. do 31.12.1977 r. wypłacono premię, dodatek stażowy i dodatek za czas stracony i w jakiej kwocie, to nie można ująć tych składników. W opinii głównej co do okresu od 1.01.1978 r. do 31.12.1979 r. biegła przyjęła wynagrodzenie i podstawę wymiaru składek, wynikającą z oryginalnych kart zarobkowych, znajdujących się w aktach ZUS. W opinii głównej co do okresu od 1.01.1980 r. do 1.03.1986 r. biegła przyjęła wynagrodzenie stanowiące podstawę wymiaru składek zgodną z podstawą, ustaloną w sprawie XIIIU 4533/98 przez Sąd Okręgowy w Warszawie w wyroku z dnia 20.09.2000 r. Apelacja B. N. od ww. wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13.06.2002r. wydanym w sprawie III AUa 1/01 (wyrok k. 167-169 T.I a.r.). Z treści uzasadnienia wyroku SA w Warszawie, znajdującego się w aktach ZUS wynika, iż podstawę wymiaru składek ustalono w oparciu o karty wynagrodzeń i opinię biegłego z zakresu księgowości, który ustalił wysokość podstawy wymiaru składek odwołującego w latach 1980-1986. Zauważyć należy, iż w świetle art. 365 § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy w Ostrołęce jest obecnie związany treścią wyroku SA w Warszawie. Należy też zauważyć, że w niniejszej sprawie IIIU 790/17 Sąd Okręgowy w Ostrołęce nie uzyskał nowej dokumentacji dotyczącej zarobków odwołującego. Podnoszone przez odwołującego kwestie zniszczenia dokumentacji osobowej i płacowej przez pracodawcę nie mogą być podstawą do przyjęcia wskazywanych przez niego składników wynagrodzenia. W okresie od 2.06.1986 r. do 30.06.1986 r. B. N. był zatrudniony w GS (...) w P.. Ustalając podstawę wymiaru składek za ten okres biegła w opinii głównej przyjęła kwoty wynikające ze świadectwa pracy. Biegła nie przyjęła premii, bowiem nie wiadomo w jakiej kwocie została ona wypłacona odwołującemu. Należy podzielić to stanowisko.

W okresie od 20.10.1988 r. do 28.02.1990 r. odwołujący był zatrudniony w GS (...) C.. Za okres ten brak zaświadczeń o podstawie wymiaru składek. Biegła ustalając tę podstawę wzięła pod uwagę fakt, iż odwołujący był zatrudniony w zakładzie usługowym na zryczałtowanym rozrachunku. Wzięła też pod uwagę przepisy obowiązujące w tym zakładzie, tj. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9.11.1987 r. w sprawie zgłaszania pracowników do ubezpieczenia społecznego oraz składek na to ubezpieczenie oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29.01.1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Ponieważ wyliczenia odwołującej opierają się o obowiązujące w tym zakresie przepisy, zdaniem Sądu należało je zaakceptować. W okresie od 1.08.1995 r. do 31.10.1995 r. odwołujący był zatrudniony w Spółce Produkcyjnej (...) S.c. P.. Za ww. okres odwołujący nie złożył zaświadczenia o wysokości podstawy wymiaru składek. Stosownie do art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, należało więc przyjąć wynagrodzenie w wysokości minimalnego wynagrodzenia, obowiązującego w tym okresie. Sąd w tym zakresie podzielił wyliczenia biegłej, wskazane w opinii głównej.

W okresie od 1.02.1996 r. do 30.04.1996 r. odwołujący był zatrudniony wymiarze 1/2 etatu w Gospodarstwie Rolnym (...). Ustalając wysokość podstawy wymiaru składek za ten okres biegła w opinii głównej oparła się na zaświadczeniu ZUS z 27.05.1997 r. W pozostałych okresach B. N. pobierał zasiłek dla bezrobotnych i prowadził działalność gospodarczą. Okresy te i podstawa wymiaru składek za nie były bezsporne. Opinia biegłej w tym zakresie nie była kwestionowana, wyliczenia opierały się o stosowne zaświadczenia. Po ustaleniu podstaw wymiaru składek, biegła wyliczyła również wartość kapitału początkowego, wskazując wszystkie jego wersje. W opinii uzupełniającej biegła wyliczyła wartość kapitału i (...) w III wariantach. Zdaniem Sądu Okręgowego, z przyczyn omówionych wyżej, przy ustalaniu podstawy wymiaru składek, należy przyjąć wyliczenia w wariantcie III, który przyjmuje stawkę godzinową w okresie od 3.12.1973 r. do 31.12.1977 r. Z opinii uzupełniającej wynika, że przy przyjęciu tego wariantu i opinii głównej w pozostałym zakresie, (...) wyliczony z lat 1972-1981 wynosi 67,68% a wartość kapitału początkowego wynosi 97.872,61zł. W zaskarżonej decyzji z 18.07.2017 r. wartość kapitału początkowego określono na kwotę 93.431,36 zł a (...) na 61,75%. Ponieważ wartość kapitału i (...), przyjęta przez Sąd, jest wyższa, zaskarżona decyzja podlegała zmianie.

Sąd I instancji zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 18.07.2017 r. i do ustalenia wartości kapitału początkowego przyjął B. N. (...) w wysokości 67,68%, wyliczony z okresu od 1.01.1972 r. do 31.12.1981 r. Tak ustalony kapitał wynosi 97.872,61 zł. Odwołanie podlegało natomiast oddaleniu w zakresie żądania przyjęcia wyższych kwot wynagrodzenia niż przyjęła to biegła, w szczególności premii, dodatku stażowego i dodatku za czas stracony. W konsekwencji oddalono odwołanie w zakresie żądania przyjęcia kapitału początkowego wyższego niż ustaliła biegła. Z tych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c.

Od powyższego orzeczenia apelację złożył wnioskodawca, skarżąc wyrok Sądu Okręgowego w Ostrołęce w całości wnosząc o uwzględnienie odwołania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz dopuszczenia dowodu z opinii biegłego, który wyliczyłby wysokość jego wynagrodzenia za okres 3.12.1979 – 3.03.1986.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że Sąd I instancji naruszył przepis art.244 k.p.c. W ocenie skarżącego tacy sędziowie jak sędzia referent winni być eliminowani z zawodu. Dalsze zaś wywody apelującego w żaden sposób nie dotyczyły meritum sprawy, a jedynie odnosiły się do aktualnej sytuacji politycznej w kraju.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998 r. I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720).

Skarżący zarzucił Sądowi naruszenie art. 244 k.p.c.

Zgodnie z art. 244 § 1 k.p.c. dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do dokumentów urzędowych sporządzonych przez organizacje zawodowe, samorządowe, spółdzielcze i inne organizacje społeczne w zakresie zleconych im przez ustawę spraw z dziedziny administracji publicznej.

Tak sprecyzowany zarzut jest całkowicie pozbawiany podstaw.

Przypomnieć należy, iż zaskarżoną decyzją z 27.02.2017 r., ZUS odmówił odwołującemu ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego z uwzględnieniem tych zarobków a decyzją z dnia 27.02.2017 r. odmówił przeliczenia wysokości emerytury ponieważ wartość kapitału początkowego nie uległa zmianie.

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń, szczegółowo poddając weryfikacji sposób obliczenia świadczenia korzystając z opinii biegłej sądowej. Zgodzić się należy z Sądem I instancji, że co do zasady i wysokości należy przyjąć za prawidłowe wyliczenia z opinii głównej, a w zakresie podstawy wymiaru składek za okres od 3.12.1973 r. do 31.12.1977 r. wyliczenia z opinii uzupełniającej wg wariantu III.

Poza sporem pozostaje, że w okresie od 6.07.1968 r. do 10.08.1968 r. skarżący był zatrudniony w Zakładach (...) w W.. Za ww. okres odwołujący nie złożył zaświadczenia o wysokości podstawy wymiaru składek - stosownie do art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, słusznie Sąd Okręgowy przyjął wynagrodzenie w wysokości minimalnego wynagrodzeń. Zaś w okresie od 1.10.1968 r. do 7.05.1969 r. odwołujący był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) - za powyższy okres odwołujący nie złożył zaświadczenia o wysokości podstawy wymiaru składek. Tu również stosownie do art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, należało więc przyjąć wynagrodzenie w wysokości minimalnego wynagrodzenia, obowiązującego w tym okresie. Strony nie miały zastrzeżeń do tych wyliczeń. W okresie od 18.10.1971 r. do 24.11.1973 r. wnioskodawca był zatrudniony w Zakładach (...) w C.. Ponieważ za 1971 r. z tego zakładu nie złożono zaświadczenia o wysokości podstawy wymiaru składek, biegła prawidłowo przyjęła wynagrodzenie minimalne za okres od 18.10.1971 r. do 31.12.1971 r. Za 1972 r. i za okres zatrudnienia w ww. zakładzie w 1973 r. biegła prawidłowo przyjęła podstawę wymiaru składek, wynikającą z wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 20.06.2017 r. w sprawie IIIU 185/17. W okresie od 3.12.1973 r. do 31.12.1973 r. B. N. był zatrudniony w (...) Oddział (...), także za ten okres odwołujący nie przedstawił zaświadczenia o zarobkach. W opinii głównej biegła przyjęła za ten okres wynagrodzenie minimalne. W opinii uzupełniającej dokonała natomiast wyliczeń wynagrodzenia wg stawki godzinowej 9 zł, wynikającej z umowy o pracę. Również zdaniem Sądu Apelacyjnego należało przyjąć wyliczenia z opinii uzupełniającej tj. stawkę wykazaną umową o pracę. Biegła ustaliła też normatywny czas pracy, obowiązujący pracowników w spornym okresie i wyliczyła w ten sposób wynagrodzenie odwołującego. Skarżący domagał się przyjęcia również 41% premii, dodatku stażowego i dodatku za czas stracony. Biegła słusznie nie przyjęła tych składników, bowiem w świetle wyżej przedstawionych przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent, można uwzględnić tylko takie kwoty, co do których wiadomo, iż zostały rzeczywiście wpłacone odwołującemu i znana jest ich wysokość. Biegła słusznie w opinii uzupełniającej wskazała, że z przedstawionych dokumentów nie wynika, aby odwołującemu w okresie od 3.12.1973 r. do 31.12.1973 r. wypłacono premię, dodatek stażowy i dodatek za czas stracony. Prawidłowo przyjęła więc wynagrodzenie ustalone w oparciu o stawkę godzinową i normatywny czas pracy. Nie ma też podstaw by uwzględniać wynagrodzenie z pracę w godzinach nadliczbowych, bowiem nie wiadomo czy odwołujący pracował w godzinach nadliczbowych, kiedy i ile godzin oraz w jakiej wysokości odwołujący ewentualnie otrzymał takie wynagrodzenie. W okresie od 1.01.1974 r. do 30.06.1976 r. B. N. był zatrudniony w (...) w W.. Nie jest sporne, że za okres zatrudnienia nie złożył zaświadczenia o wysokości podstawy wymiaru składek, słusznie zatem biegła w opinii głównej przyjęła za ten okres wynagrodzenie minimalne. W opinii uzupełniającej dokonała natomiast wyliczeń, przyjmując wynagrodzenie wg stawki godzinowej 9 zł, wynikającej z umowy o pracę z (...) Oddział (...). Również zdaniem Sądu Apelacyjnego należało przyjąć wyliczenia z opinii uzupełniającej wg wariantu III. Odwołujący złożył do akt ZUS świadectwo pracy, wystawione w dniu 3.03.1986 r., dotyczące wprawdzie okresu od 1.07.1976 r. do 1.03.1986 r., lecz zawierającego także informację dotyczącą zatrudnienia od 3.12.1973 r. do 31.12.1973 r. i od 1.01.1974 r. do 30.06.1976 r. Wskazano w nim, iż zmiana pracodawcy w 1974 r. była związana z reorganizacją handlu wewnętrznego. Skoro odwołujący do 31.12.1973 r. i od 1.01.1974 r. pracował w jednostce handlu, to można przyjąć, iż jego wynagrodzenie zasadnicze od 1.01.1974 r. nie było niższe niż wynagrodzenie z umowy o pracę obowiązujące do 31.12.1973 r. Biegła ustaliła też normatywny czas pracy, obowiązujący pracowników w spornym okresie od 1.01.1974 r. do 30.06.1976 r. oraz okresy nieobecności spowodowane niezdolnością do pracy, wynikające z legitymacji ubezpieczeniowej i wyliczyła w ten sposób wynagrodzenie odwołującego. B. N. domagał się przyjęcia także za ten okres 41% premii, dodatku stażowego i dodatku za czas stracony. Biegła słusznie nie przyjęła tych składników gdyż w świetle przepisów Rozporządzenia

Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent, można uwzględnić tylko takie kwoty, co do których wiadomo, iż zostały rzeczywiście wpłacone odwołującemu i znana jest ich wysokość. Biegła słusznie też w opinii uzupełniającej wskazała, że z przedstawionych dokumentów nie wynika, aby odwołującemu w okresie od 3.01.1974 r. do 30.06.1976 r. wypłacono premię, dodatek stażowy i dodatek za czas stracony. Odwołujący swoją tezę o wypłacaniu w latach 1974-1976 premii, dodatku stażowego i dodatku za czas stracony opierał na fakcie otrzymywania tych składników w okresie zatrudnienia w (...) w O. od 1.07.1976 r. do 1.03.1986 r. i zatrudnieniu w (...) w wyniku reorganizacji. Nie jest to jednak wystarczające, bowiem biegła słusznie zwróciła uwagę, iż można ustalić, czy i w jakiej kwocie ww. premia i dodatki w latach 1974-1976 rzeczywiście były wypłacone. Biegła w opinii uzupełniającej odniosła się też do zarzutów odwołującego i wskazała, że po raz pierwszy dodatek stażowy został wykazany w karcie wynagrodzeń za 1981 r., a wysokość dodatku stażowego i zasady jego wypłacania były uzależnione od przepisów zakładowych, nie ma również danych o pozostałych dodatkach i premii w latach 1974-1976. W okresie od 1.07.1976 r. do 1.03.1986 r. odwołujący był zatrudniony w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Handlu (...) w O.. W opinii głównej biegła wskazała, że brak jest informacji o wysokości wynagrodzeń za okres od 1.07.1976 r. do 31.12.1977 r., zaś w opinii uzupełniającej biegła dokonała natomiast wyliczeń, przyjmując wynagrodzenie wg stawki godzinowej 9 zł, wynikającej z umowy o pracę z (...) Oddział (...). Należy przyjąć te wyliczenia z opinii uzupełniającej - wg wariantu III z takich samych przyczyn jak wskazano co do okresu od 1.01.1974 r. do 30.06.1976 r. Nie ma podstaw do przyjmowania za okres do 31.12.1977 r. 41% premii, dodatku stażowego i dodatku za czas stracony. Odpowiednio należy tu przyjąć przedstawione powyżej rozważania w tej kwestii, a dotyczące okresu do 30.06.1976 r. Skoro brak jest dokumentów wskazujących, aby odwołującemu w okresie od 1.07.1976 r. do 31.12.1977 r. wypłacono premię, dodatek stażowy i dodatek za czas stracony i w jakiej kwocie, to nie można ująć tych składników. W opinii głównej co do okresu od 1.01.1978 r. do 31.12.1979 r. biegła przyjęła wynagrodzenie i podstawę wymiaru składek, wynikającą z oryginalnych kart zarobkowych, znajdujących się w aktach ZUS. W opinii głównej co do okresu od 1.01.1980 r. do 1.03.1986 r. biegła przyjęła wynagrodzenie stanowiące podstawę wymiaru składek zgodną z podstawą, ustaloną w sprawie XIIIU 4533/98 przez Sąd Okręgowy w Warszawie w wyroku z dnia 20.09.2000 r. Apelacja B. N. od ww. wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13.06.2002r. wydanym w sprawie III AUa 1/01 (wyrok k. 167-169 T.I a.r.). Z treści uzasadnienia wyroku SA w Warszawie, znajdującego się w aktach ZUS wynika, iż podstawę wymiaru składek ustalono w oparciu o karty wynagrodzeń i opinię biegłego z zakresu księgowości, który ustalił wysokość podstawy wymiaru składek odwołującego w latach 1980-1986. W okresie od 20.10.1988 r. do 28.02.1990 r. odwołujący był zatrudniony w GS (...) C.. Za okres ten brak zaświadczeń o podstawie wymiaru składek. Biegła ustalając tę podstawę wzięła pod uwagę fakt, iż odwołujący był zatrudniony w zakładzie usługowym na zryczałtowanym rozrachunku. Wzięła też pod uwagę przepisy obowiązujące w tym zakładzie, tj. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9.11.1987 r. w sprawie zgłaszania pracowników do ubezpieczenia społecznego oraz składek na to ubezpieczenie oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29.01.1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego. W okresie od 1.08.1995 r. do 31.10.1995 r. odwołujący był zatrudniony w Spółce Produkcyjnej (...) S.c. P. - za powyższy okres odwołujący nie złożył zaświadczenia o wysokości podstawy wymiaru składek. Stosownie do art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, należało więc przyjąć wynagrodzenie w wysokości minimalnego wynagrodzenia, obowiązującego w tym okresie. Słusznie Sąd i instancji w tym zakresie podzielił wyliczenia biegłej, wskazane w opinii głównej. W okresie od 1.02.1996 r. do 30.04.1996 r. odwołujący był zatrudniony wymiarze 1/2 etatu w Gospodarstwie Rolnym (...). Ustalając wysokość podstawy wymiaru składek za ten okres biegła w opinii głównej oparła się na zaświadczeniu ZUS z 27.05.1997 r. W pozostałych okresach B. N. pobierał zasiłek dla bezrobotnych i prowadził działalność gospodarczą. Opinia biegłej w tym zakresie nie była kwestionowana, wyliczenia opierały się o stosowne zaświadczenia. Po ustaleniu podstaw wymiaru składek, biegła wyliczyła również wartość kapitału początkowego, wskazując wszystkie jego wersje. W opinii uzupełniającej biegła wyliczyła wartość kapitału i (...) w III wariantach. Słusznie przy ustalaniu podstawy wymiaru składek, Sąd przyjął wyliczenia w wariantcie III, który przyjmuje stawkę godzinową w okresie od 3.12.1973 r. do 31.12.1977 r. Z opinii uzupełniającej wynika, że przy przyjęciu tego wariantu i opinii głównej w pozostałym zakresie, (...) wyliczony z lat 1972-1981 wynosi 67,68% a wartość kapitału początkowego wynosi 97.872,61zł. W zaskarżonej decyzji z 18.07.2017 r. wartość kapitału początkowego określono na

kwotę 93.431,36 zł a (...) na 61,75%. Ponieważ wartość kapitału i (...), przyjęta przez Sąd, jest wyższa, zaskarżona decyzja podlegała zmianie.

Podnieść należy, że Sąd I instancji przeprowadził bardzo szczegółowe postępowanie dowodowe, w wyniku którego nie potwierdziły się zarzuty skarżącego, co do wadliwości zaskarżonej decyzji (podnoszone tak w apelacji, jak i odwołaniu), jak również chybiony jest zarzut naruszenia art. 244 k.p.c. Apelacja w pozostałym zakresie nie zawiera żadnych merytorycznych zarzutów, będąc jedynie subiektywną oceną skarżącego sytuacji politycznej panującej w kraju i sądownictwa.

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Teresa Suchcicka SSA Marek Szymanowski